

„Tégedet, ez ünnepre hívatnak”

Kedves Zsuzsa, Barátaim!

Ünnep ez a nap. Egy kiállítás megnyitásának ünnepe. Mit mond A magyar nyelv értelmező szótára az *ünnep* szóról? Az 1960-ban kiadott szótár 7. kötetében olvashatjuk az **ünnep** szócikk 3. jelentését: „*Valamely közösség vagy egyén szempontjából jelentős, örvendetes esemény, illetve ennek az örvendetes eseménynek a megünneplése.*”

Kapaszkodjunk bele a definícióban abba a gondolatába, hogy közösségnek és egyénnek is lehet ünnepe. Ünnep ez a nap. Ünnep az alkotó, Keresztes Zsuzsa és ünnep nekünk, Zsuzsa barátainak. És biztos vagyok benne ünnep lesz azoknak is, akik még soha nem találkoztak ezekkel a rongyképekkel, és most ezen a kiállításon csodálkoznak majd rájuk először.

Mert tulajdonképpen mi is egy képzőművészeti kiállítás? Adott egy művész, legyen az festő, szobrász vagy rongyművész. Általában magányában, csendesben, legtöbbször elzárkózva a világtól, távol az őt körülvevő közösségtől elkészíti legjobb tudása szerint a nagybetűs Alkotást. De ezt nem maga-maga számára teremtette, hanem mások számára, az őt körülvevő közösség tagjainak. Eleinte biztos félve lép a nyilvánosság elé a művész, lamentál, vajon tetszeni fog-e másoknak is, érteni fogja-e más is a legjobb tehetséggel, talán kínlódva létrehozott műalkotást. Aztán a közösség megszemléli az alkotást vagy alkotásokat. Elgondolkodnak, miért alkotta meg ezt a művet, ezt a rongyképet a művész? Studíroznak a nézők, mit akart vajon üzeni nekünk az alkotó, mikor elének tárta a lelkének belsejéből előtörő érzéseket tükörként mutató képeket? És akkor egy láthatatlan híd keletkezik az Alkotó és a képet szemlélő között, amelynek íve, maga az alkotás, a mi esetünkben most egy színes, használt rongyokból megálmodott csoda.

Most karácsony közeledtével érdemes kiderítenünk és felemlíteni magának az ünnep szónak a homályos, régmúltba visszanyúló eredetét. Ízlelgetjük a szót: ünnep, ünnep. Talán – de nem biztos – hogy valami magasztosat érzünk a szó mögöttes világából. Hívjuk segítségül az 1976-ban kiadott *A magyar nyelv történeti etimológiai szótárát*. Olvasva az **ünnep** szó szócikkét, kikerekedik a szemünk. Látjuk hogy majd 650 évvel korábbról, 1373-ból, a Jókai kódexből van az első ránk maradt írás: „Tégedet, ez ünnepre ... (vendégbe) hívatnak.” Olvassuk aztán tovább: az „ünnep” szavunk összetett szó. Nocsak! Mit tudunk még meg? A szó előtagja a régi magyar nyelvben létező rövid „id” szócska, melynek régi jelentése az volt: szent. Ez a szó aztán hangalakot váltva „így” majd „egy” lett. Megőrződött ez az „egy” szó például az „egyház” szóban. Most már nem is kell etimológusi végzettség, hogy rájövünk, az ünnep szó második tagja, a „nep” szócska nem is lehet más, csak a mai „nap” főnév előzménye. A szótár megerősít ebben bennünket. Tehát az „ünnep” szó nem más mint *szent nap*.

Tehát mikor beszédem elején azt mondtam, ünnep ez a nap, ünnep ennek a kiállításnak a megnyitása, önkéntelenül is azt mondtam, szent nap ez a mai. Nem olyan nap a mai, mint nagy egyházi ünnepek szent napja vagy a közelgő kisdéd születésének napja, hanem ezekhez valamiben mégis nagyon hasonló nap.

Kedves Zsuzsa! Kedves Barátim! Legyünk bátrak, és fogadjuk el annak a ránk maradt első mondatnak az üzenetét, melyben olvashatjuk az ünnep szót: „Tégedet, ez ünnepre ... (vendégbe) hívatnak.” Kedves Zsuzsa, itt lévő mindnyájunk nevében mondom, köszönjük a meghívást, mint látod, éltünk vele.

Kívánom Keresztes Zsuzsa rongyművésznek és minden jelenlévőnek, legyen számára a közelgő karácsony igazán „szent nap” és aztán az ünnep elmúltával a sok-sok hétköznapból válják minél több kis szent nap.

Kiss Gábor, TINTA Könyvkiadó, igazgató-főszerkesztő